

Udskriftsdato: torsdag den 26. februar 2026

VEJ nr 10020 af 18/12/2020 (Historisk)

Vejledning om rettigheder til sociale ydelser og sociale sikringsydelser for borgere omfattet af aftalen om Storbritanniens udtræden af EU

Ministerium: Beskæftigelsesministeriet

Journalnummer: Beskæftigelsesmin., j.nr. 2019-3055

Senere ændringer til forskriften

VEJ nr 9493 af 19/06/2023

Vejledning om rettigheder til sociale ydelser og sociale sikringsydelser for borgere omfattet af aftalen om Storbritanniens udtræden af EU

Kapitel 1: Indledning

1.1. Principperne for udtrædelsesaftalen

1.2. Overblik over udtrædelsesaftalen

1.2.1. Indledning

1.2.2. Personer med opholdsret

1.2.3. Britiske borgere, der bevæger sig internt i EU

1.2.4. Grænsearbejdere og andre grænseoverskridende situationer

1.2.5. Tidligere optjente perioder som socialsikret

1.2.6. Illustration af forskellen mellem artikel 30 og artikel 32

1.2.7. Situationer vedr. eksport af børnefamilieydelse

1.2.8. Særligt om udstationerede

1.2.9. Familiemedlemmer

1.2.10. Hjemvendte unionsborgere

Kapitel 2: Personer med opholdsret

Kapitel 3: Grænsearbejdere

Kapitel 4: Nærmere om lovvalg vedr. social sikring

4.1. Eksempler

4.2. Afbrydelser/skift af situation

Kapitel 5: Tidligere optjente perioder

Kapitel 6: Særlige situationer vedr. familieydelser

Kapitel 1: Indledning

1.1. Principperne for udtrædelsesaftalen

Frem til den 31. december 2020 gælder der en overgangsordning i henhold til "Aftale om Det forenede kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab" ("udtrædelsesaftalen"), hvorefter EU-rettens bestemmelser om fri bevægelighed fortsat finder anvendelse i forholdet mellem Det Forenede Kongerige og EU-landene. Udtrædelsesaftalen findes i bilaget til Rådets afgørelse (EU) 2020/135 af 30. januar 2020¹.

Det følger også af udtrædelsesaftalen, at borgere, der har udnyttet den fri bevægelighed inden overgangsperiodens udløb, kan videreføre rettigheder svarende til EU-retten. Britiske borgere, der har ret til ophold

i Danmark ved overgangsperiodens udløb, har ret til fortsat ophold og ligebehandling efter EU-retten. Deres familiemedlemmer, der ikke aktuelt har ophold i Danmark, kan tilslutte sig senere og vil også være omfattet af udtrædelsesaftalens princip om at videreføre rettigheder efter EU-retten. Britiske grænsearbejdere i Danmark kan fortsætte med at arbejde i Danmark. Britiske borgere og unionsborgere, der har optjent pensionsrettigheder i Danmark, bevarer disse i Storbritannien efter EU-rettens principper. Det tilsvarende gælder for danske statsborgere i Storbritannien, der kan bevare ret til ophold og arbejde i Storbritannien, og ret til at modtage pension i Danmark fra Storbritannien efter EU-rettens principper.

For langt de fleste tilfælde er anvendelsen af udtrædelsesaftalen derfor ganske ligetil: Britiske statsborgere, der bor i Danmark, og har deres arbejde og familie her, har nøjagtigt de samme rettigheder som hidtil efter EU-retten, og det samme gælder danske statsborgere i Storbritannien. Denne vejlednings formål er derfor primært at redegøre for anvendelsen af udtrædelsesaftalen i andre situationer: Hvor der er bopæl og arbejde i forskellige lande (grænsearbejde), problemstillinger vedrørende fremtidige flytninger mellem Storbritannien og Danmark eller flytninger af britiske borgere mellem Danmark og et EU-land, håndtering af tidligere optjente perioder for ret til fx pension.

De særlige situationer, og dermed hovedfokus for denne vejledning, vedrører primært problemstillinger for ret til social sikring, idet der skal tages stilling til anvendelsen af forordning 883/04's principper om sammenlægning af perioder, lovvalg og eksport af ydelser mv. Med hensyn til ydelser, der ikke er social sikring, særligt kontanthjælp, gælder EU-rettens principper fortsat for de briter, der har ophold i Danmark og er omfattet af udtrædelsesaftalen. Herudover henvises til afsnittet om hjemvendte danskere.

Denne vejledning omfatter ikke sundhedsområdet, der omfattes af separat vejledning.

Den fulde ligebehandling for borgere, der efter udtrædelsesaftalen har ret til fortsat ophold/arbejde i det respektive andet land, indebærer også, at reglerne om koordination af social sikring i forordning 883/04 finder fuldt ud anvendelse. Personer, der ikke længere har ret til ophold/arbejde, men som tidligere har haft beskæftigelses-, bopæls- eller forsikringsperioder under udøvelse af fri bevægelighed, er ikke omfattet af den fulde koordination af social sikring, men af begrænset koordinering: De bevarer optjente rettigheder (særlig relevant for udbetaling af brøkpension i fremtiden). De kan ligeledes bruge de optjente perioder, hvis de engang igen får arbejde/ophold i det andet land, fx reglen om bopælsperioder efter lov om børne- og ungeydelse. Har kan de bruge tidligere bopælsperioder, hvis de ligger inden for lovens referenceperiode på 10 år.

De to forskellige situationer omtales i relation til social sikring i denne vejledning som omfattet af ”fuld koordinering” henholdsvis ”begrænset koordinering”.

Britiske statsborgere, der ikke er omfattet af udtrædelsesaftalen, er britiske statsborgere, der kommer hertil første gang fra 1. januar 2021, og som ikke er berettigede familiemedlemmer. De skal have opholds-/arbejdstilladelse efter udlændingeloven, og er som udgangspunkt omfattet af de regler om ret til ydelser, der gælder for øvrige 3. landsborgere. På tidspunktet for denne vejlednings offentliggørelse forhandles der stadig mellem EU og Storbritannien om det fremtidige forhold, og en evt. aftale vil sandsynligvis indeholde bestemmelser om ligebehandling med hensyn til visse sociale sikringsydelser.

Britiske statsborgere, der tidligere har været i Danmark, men som ikke har en opholdsret efter udtrædelsesaftalen, og som kommer til Danmark på et tidspunkt fra og med 1. januar 2021 skal også have

opholds-/arbejdstilladelse og vil også være omfattet af reglerne for 3. landsborgere, men kan som nævnt medregne tidligere optjeningsperioder. Det gælder også optjeningsperioder fra andre EU-lande.

Borgernes rettigheder efter udtrædelsesaftalen har direkte virkning, jf. artikel 4, stk. 1, i aftalen. Der vil således ikke blive vedtaget supplerende lovgivning i Danmark for at gennemføre aftalen. Myndigheder skal ved afgørelser om retsstillingen for borgere omfattet af udtrædelsesaftalen henvise til aftalens relevante bestemmelser, samt de EU-retlige bestemmelser, aftalen refererer til.

Denne vejledning har til formål at redegøre for indholdet af udtrædelsesaftalen med henblik på at lette anvendelsen. Udover selve aftalen foreligger der en vejledning i form af en meddelelse² fra Europa-Kommissionen vedrørende udtrædelsesaftalen ("aftalevejledningen"), som nærværende vejledning bygger på og refererer til. Aftalen fastlægger blot, for hvilke personer/i hvilke situationer EU-retten finder anvendelse. Hvad dette konkret indebærer, vil ikke blive beskrevet i nærmere detaljer i denne vejledning, for så vidt det ikke adskiller sig fra retstilstanden for EU-borgere. Til det formål kan de eksisterende vejledninger for de enkelte ydelser anvendes, ligesom der udsendes separate vejledninger for nogle af de enkelte ydelsesområder om Storbritanniens udtræden, der supplerer disse gældende vejledninger. Men udtrædelsesaftalens anvendelse vil blive illustreret med eksempler. For pensionsområdet indeholder nogle af eksemplerne dog - for at kunne illustrere forskellen mellem fuld og begrænset koordinering - beskrivelser af lovens betingelser. Der udsendes ikke særskilt vejledning om pensionsområdet.

Storbritannien vil fortsat deltage i det administrative samarbejde med hensyn til koordination af social sikring som fastsat i forordning 987/2009, og herunder deltage i den elektroniske udveksling af oplysninger (EESSI), jf. artikel 31 og 34.

1.2. Overblik over udtrædelsesaftalen

1.2.1. Indledning

I dette afsnit gives der er kort overblik over udtrædelsesaftalens indhold, der uddybes i efterfølgende kapitler.

Udtrædelsesaftalen har til formål at beskytte borgere, der har bevæget sig og/eller optjent rettigheder under Storbritanniens medlemskab. Det afgørende er således, at 1) situationen indebærer, at der er udøvet fri bevægelighed senest d. 31. december 2020, og at 2) situationen involverer Storbritannien i form af en britisk borger med evt. familiemedlemmer, der har (haft) ophold og/eller beskæftigelse i Danmark eller EU, eller en dansk borger eller anden unionsborger med evt. familiemedlemmer, der har (haft) ophold og/eller beskæftigelse i Storbritannien.

Da forordning 883/04 gælder for flygtninge og statsløse, omfatter udtrædelsesaftalen i relation til koordination af social sikring også flygtninge og statsløse, der befinder/har befundet sig i en grænseoverskridende situation, der involverer Danmark og Storbritannien.

Statsborgere i Island, Liechtenstein, Norge og Schweiz er også omfattet af aftalens bestemmelser om koordination af social sikring. De nødvendige aftaler herfor, jf. artikel 33, er ved at blive indgået på tidspunktet for denne vejlednings udarbejdelse og forudsættes undertegnede og trådt i kraft inden 1. januar 2021. For nemheds skyld refereres der i denne vejledning i eksempler mv. blot til EU-borgere og EU-lande.

Nedenfor følger nogle få eksempler for illustrationens skyld, der vil blive suppleret med flere eksempler under de enkelte situationer. For forståelsen skyld opridses først reglerne om optjening af pension:

Danske statsborgere skal bo 3 år i Danmark for at åbne ret til pension, mens andre borgere skal bo 10 år i Danmark. EU-borgere ligestilles med danske statsborgere, og herudover betyder princippet om sammenlægning af optjeningsperioder, at personer, der er omfattet af forordning 883/04, kan medregne perioder fra andre EU-lande, hvilket reelt betyder, at EU-borgere, der allerede har haft 3 års forsikringsperioder i andre EU-lande, åbner ret fra første dag. Det følger dog også af forordning 883/04, som gentaget i lov om social pension, at der ikke er ret til optjent pension for en optjeningsperiode under 12 måneder. EU-borgere kan eksportere pension inden for EU uden at opfylde betingelserne i lov om social pension for eksport.

Eksempel 1:

En dansk statsborger i Danmark, der ikke har udøvet fri bevægelighed i Storbritannien i form af ophold eller arbejde, modtager pension fra Danmark og Tyskland. Vedkommende ønsker 1. juli 2021 at flytte til Storbritannien. Vedkommende er ikke omfattet af udtrædelsesaftalen, og retten til at bo i Storbritannien vil derfor afhænge af den der gældende udlændingelov, og retten til at modtage pension fra Danmark vil afhænge af de danske regler, dvs. der skal ikke ses på de særlige regler for EU-borgere, der følger af forordning 883/04.

Eksempel 2:

Hvis vedkommende i eksempel 1 er flyttet til Storbritannien d. 1. december 2020 og har ret til ophold der efter udtrædelsesaftalen, vil pensionen derimod skulle udbetales efter forordning 883/04.

Eksempel 3:

En britisk statsborger, der er flyttet til Danmark d. 1. november 2020 og bor og arbejder her 1. januar 2021, bliver arbejdsløs d. 1. juni 2021. Hvis vedkommende er medlem af en A-kasse, kan anciennitet fra Storbritannien regnes med til vurdering af ret til dagpenge. Hvis vedkommende ikke er medlem, vil evt. ret til kontanthjælp også skulle vurderes efter EU-retten.

Eksempel 4:

En britisk statsborger med bopæl i London har siden 1. august 2019 arbejdet i København for en dansk arbejdsgiver og er omfattet af dansk social sikring efter forordning 883/04. Vedkommende kan fortsætte med at arbejde for den danske arbejdsgiver efter 1. januar 2021 og er fortsat omfattet af dansk social sikring. Det betyder fx, at personen fortsat optjener ret til pension i under ansættelsesperioden i Danmark.

Eksempel 5:

En britisk statsborger med bopæl i London arbejdede i Danmark i 2 år fra 2010 til 2012 som grænsearbejder og har siden arbejdet i London indtil overgangsperiodens udløb. Vedkommende har ikke ret til at arbejde i Danmark efter 1. januar 2021 efter udtrædelsesaftalen, men vil i givet fald skulle have arbejdstilladelse efter udlændingeloven. Vedkommende er således ikke omfattet af fuld koordination af social sikring, men af begrænset koordination. Hvis vedkommende har optjent 2 års pension for de 2 års

arbejde, bevares retten til at få disse udbetalt efter EU-retten ved overgang til pension. Hvis personen senere får arbejde i Danmark, vil vedkommende være stillet som en 3. landsborger og vil skulle opfylde kravet om 10 års bopæl for at åbne ret til pensionsoptjening, men de 2 års optjening fra tidligere kan regnes med i forhold til at åbne op for retten og ved opgørelse af hvor meget pension, der er optjent. Vedkommende har altså sikret de 2 år, fordi vedkommende som EU-borger åbnede ret efter 3 års arbejde, hvor perioder i andre EU-lande kunne medregnes, og idet personen har arbejdet mere end 12 måneder, der er mindsteoptjeningen for EU-borgere. Men da personen ikke længere er omfattet af den fulde koordinering, skal personen arbejde yderligere 8 år, for igen at åbne ret.

Eksempel 6:

En britisk statsborger, der på tidspunktet for overgangsperiodens udløb bor i Tyskland og arbejder som lønmodtager i Danmark, har på udtrædelsestidspunktet optjent ret til 4 års dansk pension. Personen fortsætter med at arbejde 5 år i Danmark efter udtrædelsen. Den britiske statsborger vil således have optjent ret til 9 års dansk pension. Personen vil efterfølgende kunne søge og få udbetalt pensionen i Storbritannien eller et andet EU-land, som om Storbritannien fortsat er et EU-land og personen fortsat var EU-borger, der er omfattet af forordning 883/04.

Eksempel 7:

En britisk statsborger, der har boet og arbejdet i Danmark det meste af sit voksenliv, opfylder d. 1. april 2023 betingelserne for at gå på efterløn. Vedkommende kan flytte til Storbritannien og få udbetalt efterlønnen der.

Centrale bestemmelser i udtrædelsesaftalen for vurderingen af ret til ydelser er artikel 9 med definitioner, artikel 10 om det personelle anvendelsesområde, artikel 12 om ikkeforskelsbehandling, artikel 23 om ligebehandling, artikel 24 og 25 om arbejdstageres og selvstændige erhvervsdrivendes rettigheder samt afsnit III om koordinering af de sociale sikringsordninger, særligt artiklerne 30 – 32.

Hertil kommer, at bestemmelserne om opholdsret fra artikel 13 er centrale, idet dokumentationen for denne opholdsret er dokumentation for, at man er omfattet af centrale dele af det personlige anvendelsesområde for udtrædelsesaftalen. Efter artikel 9 omfatter aftalen således britiske borgere og deres familiedlemmer, der på tidspunktet for overgangsperiodens udløb udøvede deres ret til ophold i Danmark.

Det følger af artikel 39, at personer omfattet af udtrædelsesaftalen nyder rettighederne efter aftalen hele deres levetid, så længe, de opfylder betingelserne. Det betyder, at der ikke er nogen tidsbegrænsning for ret til ophold og for ret til at fortsætte med at arbejde som grænsearbejder, men retten kan ophøre ved fravær/afbrydelser, som det vil blive beskrevet i denne vejledning. At tidligere optjeningsperioder og deraf følgende rettigheder (som fx pension) beskyttes livsvarigt følger også af artikel 32.

Det bemærkes, at der er to forskellige bestemmelser om det personlige anvendelsesområde i relation til borgeres rettigheder. Artikel 10 om det personlige anvendelsesområde nævner personer, der udøvede deres ret til ophold/ret som grænsearbejdere ved overgangsperiodens udløb. I stedet for blot at bestemme, hvordan forordning 883/04 anvendes på disse personer, indeholder artikel 30 en særskilt bestemmelse om det personlige anvendelsesområde i relation til social sikring. Dermed illustreres de forskellige situationer for lovvalg i henhold til afsnit II i forordning 883/04, der er aktuelle. Fx kan en britisk grænsearbejder, der bor i Danmark og arbejder i Storbritannien, også have arbejde i Danmark. Artikel 30 viser, at uanset

om vedkommende er socialt sikret i bopælslandet eller beskæftigelseslandet, så er vedkommende dækket af udtrædelsesaftalen, og den gældende koordination efter forordning 883/04 fortsættes.

I denne vejledning gennemgås retstillingen for borgere, der er omfattet enten som personer med ophold eller som grænsearbejdere mv. Men herudover gennemgås der for fuldstændighedens skyld i et særskilt kapitel forskellige situationer af bopæls/arbejdsforhold mellem Storbritannien og Danmark, og hvad der er lovvalget efter afsnit II i forordning 883/04.

Nedenfor introduceres de forskellige situationer omfattet af udtrædelsesaftalen, der for nogles vedkommende uddybes i efterfølgende kapitler.

1.2.2. Personer med opholdsret

Alle situationer, hvor retten til ophold i Danmark udspringer af EU-reglerne om fri bevægelighed, er omfattet. Det omfatter også berettigede familiemedlemmer, der evt. først ankommer efter overgangsperiodens udløb.

For gruppen med opholdsret er vurderingen af ret til ydelser ligetil, da de fortsat fuldt ud er stillet som EU-borgere i relation til fx kontanthjælp, sygedagpenge og arbejdsløshedsdagpenge, herunder med ret til udbetaling af børne- og ungeydelse til børn bosat i Storbritannien eller EU-landene. Da forordning 883/04 fortsat anvendes, kan personer med opholdsret i Danmark godt være omfattet af et andet lands sociale sikring. Fx hvis en britisk statsborger omfattet af udtrædelsesaftalen bor i Danmark og arbejder i Tyskland, kan Tyskland være kompetent land efter forordning 883/04. På samme måde kan Danmark være kompetent land for britiske grænsearbejdere med arbejde i Danmark og opholdsret efter udtrædelsesaftalen i Tyskland, jf. nedenfor.

Eftersom borgere med opholdsret i Danmark kan rejse til Storbritannien i en periode uden at miste opholdsretten i Danmark efter udtrædelsesaftalen, gælder der et område med fri bevægelighed mellem Storbritannien og Danmark for personer omfattet af udtrædelsesaftalen. Personer med ret til tidsubegrænset ophold, fordi de har haft lovligt ophold i Danmark 5 år i træk, mister således kun retten til ophold efter udtrædelsesaftalen ved fravær på 5 på hinanden følgende år, jf. artikel 15, stk. 3. Personer, som ikke har ret til tidsubegrænset ophold i Danmark, kan som udgangspunkt opholde sig 6 måneder om året i Storbritannien uden at miste opholdsretten, og hertil kommer særlige situationer som aftjening af værnepligt, graviditet, alvorlig sygdom, udstationering mm.

At britiske statsborgere omfattet af udtrædelsesaftalen kan opholde sig i en periode i Storbritannien, betyder at de fx kan søge arbejde med danske arbejdsløshedsdagpenge i Storbritannien, opholde sig i Storbritannien med danske sygedagpenge osv. Det samme gælder den modsatte vej for danske statsborgere og andre unionsborgere med opholdsret efter udtrædelsesaftalen i Storbritannien.

Eksempel 8:

En britisk statsborger med ret til permanent ophold i Danmark ønsker d. 1. marts 2021 at søge job i Storbritannien. Dette kan ske med danske arbejdsløshedsdagpenge op til tre måneder efter principperne i forordning 883/04 og dansk praksis. Hvis personen får job i Storbritannien, overgår personen til britisk social sikring. Efter 1 år ønsker personen at vende tilbage til Danmark. Dette har personen ret til efter udtrædelsesaftalen, og det kan ske med arbejdsløshedsdagpenge fra Storbritannien.

Tilsvarende kan en britisk statsborger med ret til permanent ophold i Danmark, som bliver sygemeldt, opholde sig i Storbritannien og bevare retten til sygedagpenge.

Ved længerevarende fravær, udover ovennævnte grænser, mistes opholdsretten, men optjente perioder med hensyn til social sikring beskyttes efter de EU-retlige principper, jf. ovenfor om begrænset koordination og nedenfor om tidligere optjente rettigheder. Dvs., at optjent pension fra Danmark vil blive udbetalt på pensionstidspunktet efter reglerne i forordning 883/04.

1.2.3. Britiske statsborgere, der bevæger sig internt i EU

Britiske borgere med opholdsret efter udtrædelsesaftalen i et EU-land har ikke efter aftalen ret til fri bevægelighed mellem EU-lande. De kan således fx ikke frit søge arbejde i et andet land. Men hvis de får opholds- og arbejdstilladelse i et andet EU-land efter nationale regler, er situationen omfattet af reglerne om koordination af social sikring, for så vidt de uden afbrydelse har befundet sig i en af situationerne i artikel 30, stk. 1, der involverer både en medlemsstat og Storbritannien samtidigt, jf. artikel 30, stk. 2. Se nærmere i kapitel 4. Det vil sige, at hvis en britisk statsborger med ophold efter udtrædelsesaftalen i Tyskland får arbejde i Danmark efter d. 1. januar 2021, gælder følgende:

- Anciennitet kan om nødvendigt medregnes til vurdering af ret til sociale sikringsydelser.
- Retten til arbejdsløshedsdagpenge afhænger dog af, om personen har ret til at opholde sig i Danmark som ledig og søge nyt job, eftersom vedkommende i den henseende er stillet som 3. landsborgere. Vedkommende har heller ikke ret til kontanthjælp som EU-borgere, da ligebehandlingen alene gælder social sikring i henhold til forordning 883/04.
- Personen kan opholde sig i Tyskland – eller et andet EU-land - med sygedagpenge.
- Der kan udbetales familieydelser til børn i Tyskland.
- Med hensyn til ret til åbning af pension gælder EU-retten også, dvs. at vedkommende ikke skal opfylde kravet om 10 år bopæl for at åbne ret til at optjene pension, men kravet om 3 års bopæl for danske statsborgere, hvor perioder i Tyskland kan medregnes.

At udtrædelsesaftalen gælder ved interne forhold i EU betyder også, at forordning 883/04 finder anvendelse ved midlertidige ophold i andre EU-lande, og ikke kun ved flytning af bopæl/arbejde. Derfor kan en britisk statsborger med bopæl i Danmark modtage sygedagpenge fra Danmark under midlertidigt ophold i fx Frankrig.

1.2.4. Grænsearbejdere og andre grænseoverskridende situationer

Grænsearbejdere, fx britiske statsborgere bosat i Tyskland eller Storbritannien, med arbejde eller selvstændig erhvervsvirksomhed i Danmark, eller dansk bosiddende unionsborgere med arbejde i Storbritannien, jf. artikel 9, litra b), kan fortsætte med at arbejde som grænsearbejdere og bevare rettigheder efter EU-retten, jf. artikel 10, stk. 1, litra c) og d), 24, stk. 3 og 25, stk. 3, samt afsnit III. Hvis de bor i et andet EU-land (som Sverige eller Tyskland) vil de i øvrigt være beskyttet af udtrædelsesaftalen i det land med ret til ophold.

Med hensyn til koordination af social sikring kan grænsearbejderen situation være forskellig, dvs. de kan være sikret i enten Danmark eller Storbritannien eller et andet EU-land, fx afhængigt af, om de også har arbejde i hjemlandet/det andet land, og omfanget heraf, eller hvor ofte de rejser hjem til deres bopæl. De forskellige situationer nævnes af artikel 30. Artiklen omfatter også andre grænseoverskridende situationer, der bestod ved overgangsperiodens udløb, fx udsendte diplomater med familie i hjemlandet. Det er

væsentligt at være opmærksom på, at de forskellige situationer behandles, som om Storbritannien fortsat var medlem af EU, jf. artikel 31.

1.2.5. Tidligere optjente perioder som socialsikret

Tidligere optjente perioder og rettigheder, der følger deraf, er beskyttet efter udtrædelsesaftalens princip om begrænset koordinering. Dette betyder fx, at danske borgere, der tidligere har været i Storbritannien, men som ikke længere har opholdsret der, i fremtiden vil kunne få pension fra Storbritannien efter forordning 883/04s principper, jf. artikel 32 stk. 1 litra a), ligesom perioder derfra om fornøden kan bruges til vurdering af ret til danske ydelser, fx til opfyldelse af bopælsperioder i lov om en børne- og ungeydelse, hvor der kræves 6 års bopæl for ret til fuld ydelse. Det gælder også perioder optjent efter overgangsperiodens udløb, hvis de er optjent i en periode, hvor borgeren er beskyttet af udtrædelsesaftalen med opholdsret i Storbritannien. Se eksemplet i næste afsnit.

Det bemærkes, at en britisk statsborger i Danmark alene kan påberåbe sig artikel 32, stk. 1, litra a) i relation til perioder optjent tidligere i Danmark. Perioder tilbagelagt i andre EU-lande før d. 1. januar 2021 skal dog medregnes direkte på baggrund af EU-retten, jf. herved princippet i EU-Domstolens sag C-10/78 (*Belbouab*). Forskellen på anvendelsen af udtrædelsesaftalen i forholdet mellem Danmark og Storbritannien og i forholdet mellem Danmark og et andet EU-land er, at efter udtrædelsesaftalen kan perioder efter overgangsperiodens udløb også regnes med. I næste afsnit illustreres forskellige situationer.

1.2.6. Illustration af forskellen mellem artikel 30 og 32

Nedenfor oplistes forskellige scenarier for samme person, der illustrerer artikel 30 (fuld koordinering) og 32 (begrænset koordinering) samt forholdet Danmark/Storbritannien hhv. Danmark/et EU-land. Basis-scenariet er en britisk statsborger, der har været i Danmark siden 1. juni 2014 og arbejder her indtil 1. juni 2021 og tager til Storbritannien. Vedkommende har været mere end 5 år i Danmark og har dermed tidsubegrænset opholdsret. Vedkommende kan derfor være væk i 5 år uden at miste opholdsret.

1. Vedkommende kommer tilbage 1. juni 2024: Alle perioder kan regnes med, også de fra Storbritannien. Det er ikke en artikel 32-situation, da vedkommende fortsat er omfattet af artikel 30, jf. stk. 3., (pga. opholdsretten efter artikel 10) og dermed den fulde koordinering.
2. Vedkommende kommer tilbage 1. juni 2027. Det kræver arbejdstilladelse for at arbejde, da retten efter artikel 10 er ophørt. Artikel 32 finder anvendelse (begrænset koordinering), og perioden indtil 1. juni 2021 kan regnes med, da perioder efter overgangsperiodens udløb i Danmark regnes med.
3. Hvis vedkommende tidligere havde været i Tyskland, i stedet for Danmark, før hjemvenden til Storbritannien: Artikel 32 finder ikke anvendelse, men perioder indtil 31. december 2020 kan tælles med direkte på grundlag af EU-retten.
4. Hvis vedkommende ikke var vendt hjem til Storbritannien fra Tyskland, men kommer til Danmark direkte fra Tyskland 1. juni 2027: Vedkommende er omfattet af udtrædelsesaftalens regler om fuld koordinering af social sikring og kan medregne perioder fra Tyskland, jf. artikel 30, stk. 2, da vedkommende uden afbrydelse har befundet sig i en situation med tilknytning til Storbritannien og en medlemsstat. Om begrebet ”uden afbrydelse”, der godt kan omfatte kortere afbrydelser, se kapitel 4.

1.2.7. Situationer vedr. eksport af familieydelser samt afledt ret til familiemedlemmer i andre lande

Artikel 32, stk. 1, litra d) er udtryk for en helt specifik form for begrænset koordination, da den regulerer særlige situationer for ret til familieydelser i situationer, der består ved overgangsperiodens udløb, men ikke er omfattet af artikel 30. I denne vejledning omtales kun familieydelser, idet afledt ret til sundhedsydelser som nævnt i indledningen omfattes af en specifik vejledning for sundhedsområdet. Bestemmelsen er relevant, når en dansk statsborger har arbejde og bopæl i Danmark og familie i Storbritannien og vice versa. Her finder reglerne om koordination af familieydelse i forordning 883/04 anvendelse, men kun for eksisterende børn. Der kan ske skift af primært og sekundært kompetent land i løbet af perioden. Eksempel: En dansk statsborger har arbejde og bopæl i Danmark og har en ikke erhvervsaktiv britisk ægtefælle i Storbritannien med børn bosat der. I den situation skal Danmark betale børne- og ungeydelse til børn som primært kompetent land. Hvis ægtefællen får arbejde, bliver Storbritannien primært kompetent land.

1.2.8. Særligt om udstationerede

Udtrædelsesaftalen omfatter ikke ret til fortsat at levere tjenesteydelser mellem Storbritannien og EU. Man kan således ikke i Danmark efter overgangsperiodens udløb have opholdsgrundlag som udstationeret. Men den udstationerede kan godt have et andet opholdsgrundlag. Fx vil en borger udstationeret fra et britisk moderselskab til et dansk datterselskab, som har taget bopæl i Danmark under udstationeringen, kunne opfylde opholdsdirektivets krav om at være selvforsørgende. Denne situation er omfattet af ordlyden af udtrædelsesaftalens artikel 30, og dermed opretholdes udstedte attester A1. Storbritannien anerkender igangværende udstationering til Storbritannien og dermed udstedte attester A1.

Det bemærkes, at ovenstående ikke følger direkte af aftalevejledningen. Storbritannien og medlemslande er dog enige om den nævnte tolkning, der følger af ordlyden af artikel 30.

1.2.9. Familiemedlemmer

Familiemedlemmer med opholdsret fremgår af udtrædelsesaftalens artikel 10, stk. 1, litra e) og f). Bestemmelsen er kun relevant, hvis familiemedlemmet ikke har egen ret til ophold, og den er derfor særlig relevant for 3. landsborgere. Bestemmelsen afspejler reglerne i opholdsdirektivet, og det er således ikke et anderledes anvendelsesområde end for EU-borgeres familiemedlemmer.

Mht. social sikring er der dog kun afledt ret til familiemedlemmer i det omfang, det følger af forordning 883/04, jf. artikel 30, stk. 5. Dette er heller ikke anderledes end i dag.

Reglerne for familiemedlemmer gennemgås derfor ikke nærmere her.

1.2.10. Hjemvendte unionsborgere

Danske statsborgere og andre unionsborgere, der har opholdsret efter udtrædelsesaftalen i Storbritannien, og som flytter til Danmark, er som nævnt omfattet af forordning 883/04. Med hensyn til ydelser, der ikke er omfattet af forordning 883/04, så er disse ikke reguleret i udtrædelsesaftalen, da der ikke er behov for koordination med Storbritannien. Retten til disse ydelser er imidlertid omfattet af EU-retten, idet borgerne har udnyttet den fri bevægelighed i EU, da de rejste til Storbritannien, og de skal derfor stilles, som om de vender hjem fra et EU-land. Det er relevant for følgende ydelser:

Forskudsvis udbetaling af børnebidrag: Bopæl her i landet i de seneste 3 år, jf. §5 i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.

Kontanthjælp, jf. Udlændinge- og Integrationsministeriets orienteringsbrev til kommunerne af 24. november 2016.

Boligstøtte for førtidspensionister, jf. §2b i lov om individuel boligstøtte, hvorefter tilsvarende udenlandsk førtidspension, som forordning 883/04 finder anvendelse på, skal sidestilles med modtagelse af dansk førtidspension. Boligyldelse, som er boligstøtte til pensionister, er omfattet af forordning 883, og her følger det således direkte af udtrædelsesaftalen, at en pension fra Storbritannien skal sidestilles med dansk pension.

Kapitel 2: Personer med opholdsret i Danmark

Artikel 10 om der personelle anvendelsesområde lyder indledningsvis således:

1. Denne del finder, uden at det berører afsnit III, anvendelse på følgende personer:

a) unionsborgere, som udøvede deres ret til ophold i Storbritannien i overensstemmelse med EU-retten inden overgangsperiodens udløb og derefter fortsat opholder sig der

b) statsborgere i Storbritannien, som udøvede deres ret til ophold i en medlemsstat i overensstemmelse med EU-retten inden overgangsperiodens udløb og derefter fortsat opholder sig der

Bestemmelsen omfatter også en kreds af familiemedlemmer og beslægtede under nærmere angivne omstændigheder. Denne tilføjelse er kun relevant, hvis familiemedlemmet ikke selv er en unionsborger, der udøver retten til ophold.

Udtrædelsesaftalen omfatter enhver ret til ophold efter EU-retten, uanset om der er tale om en permanent opholdsret, uanset dets varighed (dvs. en britisk statsborger, der ankommer til Danmark i slutningen december 2020, og som opholder sig her i sin egenskab af arbejdssøgende i henhold til artikel 45 i TEUF, er tilstrækkeligt). Det gælder, uanset i hvilken egenskab, disse rettigheder udøves (af arbejdstager, selvstændig erhvervsdrivende, studerende, arbejdssøgende osv.). Det er ikke en forudsætning for at have lovligt ophold efter EU-retten, at man er i besiddelse af et opholdsdokument, da unionsborgere udleder deres ret til ophold direkte af traktaten, og denne ret således ikke er betinget af administrative formaliteter. De fleste med opholdsret i Danmark må dog formodes at have EU-opholdsbevis.

Der henvises til vejledning, der vil blive offentliggjort af Udlændinge- og Integrationsministeriet, samt til aftalevejledningen fra Kommissionen.

Personer med ret til ophold skal søge om nyt opholdsdokument hos Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI). Det nye opholdsdokument tjener som bevis for, at indehaveren har ret til ophold i medfør af udtrædelsesaftalen.

De krav, der stilles til dokumentation ved indgivelse af ansøgning om et nyt opholdsdokument, svarer til de krav, der følger af reglerne om fri bevægelighed efter EU-retten – dvs. bevis for ret til ophold som f.eks. arbejdstager, studerende, person med tilstrækkelige midler mv. samt bevis for, at man har taget ophold i Danmark inden udløbet af overgangsperioden.

I løbet af 2021, hvor personer med opholdsret skal have ny opholdsstatus, kan sagsbehandlere i tvivlstilfælde, hvor borgeren endnu ikke har fået nyt opholdsdokument, kontakte SIRI. I de fleste tilfælde vil retten til ophold være oplagt, fx fordi det drejer sig om eksisterende ydelsesmodtagere eller arbejdstagere, der bliver ledige, og som har været i et ansættelsesforhold fra før udgangen af 2020. Som nævnt vil en borger med opholdsret også som udgangspunkt have et opholdsbevis fra før udgangen af 2020, ligesom borgeren vil have gult sygesikringsbevis. Tvivl kan fx opstå for et familiemedlem, der støder til efter overgangsperiodens udløb.

Med hensyn til kontanthjælpsmodtagere, der modtager kontanthjælp som følge af arbejdstagerstatus, så skal jobcenteret anvende gældende retningslinjer for samarbejde med SIRI. Såfremt det vurderes, at vedkommende evt. har mistet arbejdstagerstatus som følge af manglende rådighed, skal SIRI derfor orienteres.

Personer, der ankommer til Danmark efter 1. januar 2021, men som er berettiget i henhold til udtrædelsesaftalen (familiemedlemmer eller personer med opholdsret som følge af tidligere ophold, der ikke anses for afbrudt), kan også anvende principperne i forordning 884/04 til fx at sammenlægge perioder fra Storbritannien eller andre EU/EØS-lande, jf. artikel 30, stk. 3. Det samme gælder for personer, der aktuelt opholder sig i Danmark og har ret til ophold, men uden at være omfattet af dansk social sikring. Fx midlertidigt studerende i Danmark uden ”bopæl” i forordning 883/04s forstand, som skifter status til fx arbejdstager i Danmark.

Tilsvarende vil danske statsborgere, som er berettiget til ophold i Storbritannien i henhold til udtrædelsesaftalen, have ret til ydelser i Storbritannien efter de britiske regler, der gennemfører aftalen.

De omfattede borgere (britiske statsborgere i Danmark og danskere i Storbritannien) er fuldt ud omfattet af EU-reglerne, og de kan i øvrigt - så længe de opfylder betingelserne for at være beskyttet af udtrædelsesaftalen – rejse frem og tilbage mellem Danmark og Storbritannien efter EU’s principper, herunder fx eksportere arbejdsløshedsdagpenge. Det er under afklaring, hvilken dokumentation, der skal kræves for, at en dansk statsborger eller unionsborger i Danmark har ret til ophold i Storbritannien efter udtrædelsesaftalen. Ligesom briter i Danmark vil danskere i Storbritannien også få et særligt opholdsdokument. Der kan dog senere opstå tvivl om, hvorvidt opholdsretten kan være mistet, ligesom der kan være situationer, hvor borgeren ikke har fået dokumentet endnu, fx hvis borgeren flytter til Storbritannien i løbet af 2021 for at bevare en eksisterende opholdsret. Der vil blive udsendt opfølgende orienteringsbrev herom.

Personer, der har opholdsret i Danmark, er omfattet af reglerne om koordination af social sikring, jf. udtrædelsesaftalens artikel 30. I mange tilfælde vil det være unødvendigt at foretage nogen koordination, idet borgeren har lang anciennitet i Danmark, og derfor ikke har behov for medregning af perioder fra Storbritannien eller andre EU-lande med henblik på vurdering af ret til ydelser. Hvis en britisk statsborger med ophold i Danmark imidlertid fx arbejder i et andet land, eller flytter til Storbritannien eller et EU-land, er der behov for koordination, hvor de gældende principper efter forordning 883/04 videreføres. Eksempler vedr. arbejde i andet land nævnes nedenfor i kapitel 3 om grænsearbejdere mv., samt i kapitel 4 med eksempler på forskellige lovvalgsituationer efter forordning 883/04, jf. udtrædelsesaftalens artikel 30.

Kapitel 3: Grænsearbejdere mv.

Relevante bestemmelser:

Artikel 24, stk. 3:

Lønnede grænsearbejdere har ret til at rejse ind i og ud af arbejdslandet i overensstemmelse med denne aftales artikel 14 og bevarer de rettigheder, de dér nød som arbejdstagere, forudsat at de befinder sig i en af de situationer, der er omhandlet i artikel 7, stk. 3, litra a), b), c) og d), i direktiv 2004/38/EF, også selv om de ikke flytter deres bopæl til arbejdslandet.

Artikel 25, stk. 3.

Artikel 24, stk. 3, finder anvendelse på selvstændige grænsearbejdere.

Artikel 9 om definitioner:

b) »grænsearbejdere«: unionsborgere eller statsborgere i Storbritannien, der udøver en økonomisk aktivitet i overensstemmelse med artikel 45 eller 49 i TEUF i en eller flere stater, hvori de ikke er bosiddende

d) »arbejdsland«:

i) for så vidt angår unionsborgere, Storbritannien, hvis de inden overgangsperiodens udløb udøvede en økonomisk aktivitet som grænsearbejdere der og derefter fortsat gør det

ii) for så vidt angår statsborgere i Storbritannien, en medlemsstat, hvor de inden overgangsperiodens udløb udøvede en økonomisk aktivitet som grænsearbejdere og derefter fortsat gør det

Disse bestemmelser suppleres med bestemmelser om koordination af social sikring i artikel 30.

I Danmark har Udlændinge- og Integrationsministeriet besluttet at udnytte udtrædelsesaftalens artikel 26, hvorefter der kan kræves, at grænsearbejdere søger om et særligt dokument til at bevise status. Ansøgning herom indgives til SIRI fra den 1. januar 2021. Indtil det nye opholdsdokument er udstedt, kan grænsearbejdere ved indrejse i landet gøre brug af anden dokumentation, f.eks. en arbejdskontrakt, til at dokumentere et ansættelsesforhold i Danmark, der er indgået før udløbet af overgangsperioden.

En britisk grænsearbejder i Danmark kan godt skifte arbejde i Danmark. Vedkommende kan også blive arbejdsløs og senere få arbejde i Danmark igen under udtrædelsesaftalen, idet personen kan bevare arbejdstagerstatus efter opholdsdirektivets principper, jf. henvisningen i artikel 24, stk. 3 til ”*de situationer, der er omhandlet i artikel 7, stk. 3, litra a), b), c) og d), i direktiv 2004/38/EF*”.

Ordlyden af denne bestemmelse er følgende:

Med henblik på anvendelsen af stk. 1, litra a), bevarer en unionsborger, der ikke længere er arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende, sin status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende, hvis den pågældende:

- a) er midlertidig uarbejdsdygtig som følge af sygdom eller ulykke*
- b) er uforskyldt arbejdsløs efter at have haft lønnet beskæftigelse i mere end et år, og dette er behørigt konstateret, og vedkommende tilmelder sig arbejdsformidlingen som arbejds søgende*

- c) *er uforskyldt arbejdsløs efter udløbet af en tidsbegrænset ansættelseskontrakt af mindre end et års varighed eller uforskyldt har mistet sit arbejde i løbet af de første tolv måneder, og dette er behørigt konstateret, og den pågældende tilmelder sig arbejdsformidlingen som arbejdssøgende. I det tilfælde bevarer den pågældende sin status som arbejdstager i mindst seks måneder*
- d) *påbegynder en erhvervsuddannelse. Medmindre personen er uforskyldt arbejdsløs, kan status som arbejdstager dog kun bevares, hvis der er en forbindelse mellem den tidligere erhvervmæssige beskæftigelse og den omhandlede uddannelse.*

En person kan således i princippet bevare arbejdsstatus, uden at der på forhånd kan sættes en overgrænse for perioden, hvis vedkommende har haft beskæftigelse i mere end 12 måneder. Det kræver dog, at vedkommende stiller sig til rådighed for jobs i Danmark, jf. betingelsen om tilmelding til arbejdsformidlingen.

En myndighed/A-kasse kan gå ud fra, at en britisk statsborger, der har haft uafbrudt beskæftigelse fra før overgangsperiodens udløb, er omfattet af udtrædelsesaftalen. For personer, der har mistet jobbet i Danmark og senere fået et nyt job, kan der være behov for at afklare med SIRI, om vedkommende er omfattet af aftalen. Omvendt kan SIRI have behov for dialog med den relevante kommune i forhold til, om betingelserne for fortsat arbejdstagerstatus er opfyldt i form af tilmelding til jobcenter eller modtagelse af sygedagpenge.

Eksempel 9:

En britisk statsborger, der bor (har ophold) i Tyskland og arbejder i Danmark før d. 1. januar 2021 bliver sygemeldt d. 1. juni 2021 og er berettiget til sygedagpenge fra Danmark. Vedkommende kan fortsætte med at opholde sig i Tyskland med ret til sygedagpenge fra Danmark.

Hvis vedkommende i eksemplet bliver opsagt under sygdom d. 1. december 2021, vil vedkommende kunne bevare arbejdstagerstatus i Danmark og fx d. 1. september 2022 kunne få job i Danmark hos en arbejdsgiver – og dermed være socialt sikret i Danmark på trods af den fortsatte bopæl i Tyskland.

Eksempel 10:

En britisk statsborger med ophold i Danmark og arbejde i Flensburg forud for d. 1. januar 2021 bliver ledig i løbet af 2021. Vedkommende kan bevare arbejdstagerstatus i Tyskland, hvis ledigheden ikke er selvforskyldt, og hvis vedkommende tilmelder sig arbejdsformidlingen. Vedkommende skal som fuldt ledig have arbejdsløshedsdagpenge i Danmark og dermed leve op til danske rådighedsregler, men forordning 883/04 giver mulighed for, at ledige grænsearbejdere som et supplerende skridt kan tilmelde sig arbejdsformidlingen i det seneste arbejdsland.

Kapitel 4: Nærmere om lovvalg vedr. social sikring

4.1. Eksempler

Her gengives i tilpasset form til eksempler fra Kommissionens vejledning vedr. lovvalg vedr. social sikring, jf. artikel 30:

Stk. 1, litra a) – Danske statsborgere/unionsborgere, der er undergivet lovgivningen i Storbritannien ved overgangsperiodens udløb, samt deres familiemedlemmer og efterladte:

Eksempel 11:

Er dansk statsborger, er ikke erhvervsaktiv, har sædvanlig bopæl i Storbritannien og søger job (undergivet lovgivningen i Storbritannien på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra e), i forordning 883/04).

Eksempel 12:

Er dansk statsborger, der har sædvanlig bopæl og arbejder i Storbritannien (undergivet lovgivningen i Storbritannien på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra a), i forordning 883/04), sammen med familiemedlemmer, der bor i Danmark.

Eksempel 13:

Er dansk statsborger, har aldrig arbejdet i Storbritannien og modtager pension udelukkende fra Danmark og har sædvanlig bopæl i Storbritannien (undergivet lovgivningen i Storbritannien på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra e), i forordning 883/04).

Eksempel 14:

Er dansk statsborger og studerende, har sædvanlig bopæl i Storbritannien og modtager et stipendium fra Storbritannien, der dækker alle udgifter, lejer en lejlighed der og opholder sig alle ugens dage inklusive weekenderne der (undergivet lovgivningen i Storbritannien på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra e), i forordning 883/04).

Eksempel 15:

Er dansk statsborger, arbejder i Storbritannien og begynder at modtage ydelser ved moderskab fra Storbritannien, da hun midlertidigt vender tilbage til Danmark for at føde inden overgangsperiodens udløb (undergivet lovgivningen i Storbritannien på grundlag af artikel 11, stk. 2 og 3, i forordning 883/04); hun kan genoptage arbejdet i Storbritannien efter barselsorloven og fortsat være omfattet af denne aftales artikel 30, stk. 1.

Eksempel 16:

Er dansk statsborger, har sædvanlig bopæl i Danmark og arbejder i Storbritannien og vender hjem to gange om måneden (undergivet lovgivningen i Storbritannien på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra a), i forordning 883/04).

Stk. 1, litra b) – britiske borgere, der er undergivet lovgivningen i Danmark ved overgangsperiodens udløb, samt deres familiemedlemmer og efterladte:

Eksempel 17:

Statsborger i Storbritannien, er flyttet til Danmark og har sædvanlig bopæl og arbejder her ved overgangsperiodens udløb sammen med familiemedlemmer (undergivet dansk lovgivning på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra a), i forordning 883/04).

Eksempel 18:

Er statsborger i Storbritannien, født i Danmark i 1990 og har sædvanlig bopæl og arbejder der ved overgangsperiodens udløb, sammen med familiemedlemmer (undergivet dansk lovgivning på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra a), i forordning 883/04).

Eksempel 19:

Er statsborger i Storbritannien, modtager pension fra Storbritannien og Danmark og har sædvanlig bopæl i Danmark (undergivet dansk lovgivning på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra e), i forordning 883/04.

Eksempel 20:

Er statsborger i Storbritannien, arbejder som pilot med hjemsted i Danmark og flyver over hele Den Europæiske Union (undergivet dansk lovgivning på grundlag af artikel 11, stk. 5, i forordning 883/04); hjemmebasen fastsættes på grundlag af forordning 3922/91.

Eksempel 21:

Er statsborger i Storbritannien, har sædvanlig bopæl i Storbritannien og arbejder i Danmark og rejser hjem mindst én gang om ugen (undergivet dansk lovgivning på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra a), i forordning 883/04).

Stk. 1, litra c) - Danske statsborgere/unionsborgere, der bor i Storbritannien og er undergivet lovgivningen i Danmark ved overgangsperiodens udløb, samt deres familiemedlemmer og efterladte.

Eksempel 22:

Er dansk statsborger, har sædvanlig bopæl i Storbritannien og arbejder i Danmark og rejser hjem mindst én gang om ugen (undergivet dansk lovgivning på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra a), i forordning 883/04).

Eksempel 23:

Er dansk statsborger, har sædvanlig bopæl i Storbritannien, udfører sæsonarbejde i Danmark i en periode, der går længere end til overgangsperiodens udløb (undergivet dansk lovgivning på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra a), i forordning 883/04).

Eksempel 24:

Er dansk statsborger og diplomat, arbejder på Danmarks ambassade i Storbritannien og har sædvanlig bopæl der — den pågældende har udlejet sit hus i Danmark og er sammen med sin familie flyttet til Storbritannien (undergivet dansk lovgivning på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra b), i forordning 883/04).

Stk. 1, litra d) – britiske borgere, der bor i Danmark og er undergivet lovgivningen i Storbritannien ved overgangsperiodens udløb, samt deres familiemedlemmer og efterladte.

Eksempel 25:

Er statsborger i Storbritannien, har sædvanlig bopæl i Danmark sammen med hele sin familie, arbejder i Storbritannien og rejser tilbage til Danmark to gange om måneden (undergivet lovgivningen i Storbritannien på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra a), i forordning 883/04).

Stk. 1, litra e), i) Personer, som ikke er omfattet af litra a) -d), men som er danskere der har lønnet beskæftigelse eller udøver selvstændig virksomhed i Storbritannien ved overgangsperiodens udløb, og som i medfør af afsnit II i Europa-Parlamentets og Rådets forordning 883/04 er undergivet lovgivningen i Danmark, samt deres familiemedlemmer og efterladte.

Eksempel 26:

Er dansk statsborger og diplomat, arbejder på Danmarks ambassade i Storbritannien, den pågældendes familie bor i Danmark, hvor diplomaten tilbringer alle sine ferier (undergivet dansk lovgivning på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra b), i forordning 883/04).

Eksempel 27:

Er dansk statsborger og udsendt til Storbritannien i betydningen i forordningens artikel 12, med henblik på seks måneders uddannelse, der afsluttes efter overgangsperiodens udløb (undergivet dansk lovgivning på grundlag af artikel 12 i forordning 883/04).

Eksempel 28:

Er dansk statsborger og arbejder om bord på et skib, der fører Storbritanniens flag (denne situation skal med de fornødne ændringer sidestilles med udøvelse af lønnet beskæftigelse på Storbritanniens område), har sædvanlig bopæl i Danmark og aflønnes for nævnte aktivitet af en virksomhed med hjemsted eller forretningssted i Danmark (undergivet dansk lovgivning på grundlag af artikel 11, stk. 4, i forordning 883/04).

Eksempel 29:

Er dansk statsborger, har sædvanlig bopæl i Danmark og udøver normalt lønnet beskæftigelse og/eller arbejder som selvstændig i både Danmark og Storbritannien (undergivet dansk lovgivning på grundlag af artikel 13 i forordning 883/04).

Eksempel 30:

Er dansk statsborger, har sædvanlig bopæl i Danmark og arbejder både i Danmark (ikke en væsentlig del af den pågældendes virksomhed) og i Storbritannien (undergivet dansk lovgivning i henhold til en aftale om dispensation på grundlag af en artikel 16 i forordning 883/04); den pågældende vil fortsat være omfattet i mindst lige så lang tid som anført i udtrædelsesaftalens artikel 16.

Stk. 1, litra e), ii) Statsborgere i Storbritannien, der har lønnet beskæftigelse eller udøver selvstændig virksomhed i Danmark eller flere medlemsstater ved overgangsperiodens udløb, og som i medfør af afsnit II i forordning 883/04 er undergivet lovgivningen i Storbritannien, samt deres familiemedlemmer og efterladte.

Eksempler som oven for pkt. i) den modsatte vej.

4.2. Afbrydelser/skift af situation

Udtrædelsesaftalen sikrer anvendelsen af forordning 883/04 og forordning 987/09, så længe den pågældende situation forbliver uændret, eller så længe den pågældende person fortsat befinder sig i en situation, der involverer både Storbritannien og en EU-medlemsstat samtidigt uden afbrydelse. Ikke alle ændringer i den berørte persons situation skal behandles ens. Ved skift mellem de forskellige kategorier, der er nævnt i aftalens artikel 30, stk. 1, bevarer en person, som er omfattet af aftalens artikel 30, stk. 1, og på hvem forordning 883/04 og forordning 987/09 finder anvendelse, sin status. Hvis der sker et sådant skift, kan betingelsen i henhold til artikel 30, stk. 1, hvori der henvises til situationen ved ”overgangsperiodens udløb”, selvfølgelig ikke gælde. I grænseoverskridende situationer skal ”uden afbrydelse” forstås på en så fleksibel måde, at også korte perioder mellem to situationer såsom afbrydelser på f.eks. en måned inden påbegyndelsen af en ny kontrakt ikke får skadelige virkninger (analog anvendelse af sag C-482/93, Klaus). Der er på tidspunktet for denne vejlednings udarbejdelse dialog mellem medlemslande for om muligt at aftale mere håndfaste kriterier for, hvor lang en afbrydelse kan være. Det skal dog bemærkes, at for personer, der har ret til ophold eller arbejde i Storbritannien hhv. Danmark efter aftalen, vil de ved genoptagelse af situationen igen være omfattet af fuld koordinering efter artikel 30, stk. 3.

En dansk statsborger med bopæl i Storbritannien, som arbejder der for en britisk arbejdsgiver ved overgangsperiodens udløb, vil fortsat være omfattet af artikel 30, stk. 1, så længe situationen forbliver uændret.

Vedkommende vil også være omfattet, hvis situationen ændrer sig, forudsat at den pågældende fortsat befinder sig i en af de situationer, der er omfattet af denne aftales artikel 30, stk. 1.

Eksempel 31:

Den pågældende person vil således være omfattet, hvis f.eks. vedkommende:

- a. *fortsætter med at arbejde for en britisk arbejdsgiver, men påtager sig et supplerende job i Frankrig (undergivet lovgivningen i Storbritannien eller fransk lovgivning på grundlag af artikel 13 i forordning 883/04, afhængigt af om der udføres væsentlige aktiviteter i Storbritannien.)*
- b. *fortsætter med at arbejde for en britisk arbejdsgiver, men flytter sin sædvanlige bopæl til Frankrig (undergivet fransk lovgivning på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra a), i forordning 883/04)*
- c. *fortsætter med at arbejde for en britisk arbejdsgiver og rejser på ferie i Portugal*
- d. *ophører med at arbejde for den britiske arbejdsgiver og begynder at arbejde i Frankrig og har fortsat sin sædvanlige bopæl i Storbritannien (undergivet fransk lovgivning på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra a), i forordning 883/04)*

- e. *afslutter ansættelseskontrakten og indgår en anden med en irsk arbejdsgiver, men arbejdet udføres fortsat i Storbritannien (undergivet lovgivningen i Storbritannien på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra a), i forordning 883/04)*
- f. *bliver arbejdsløs uden at modtage arbejdsløshedsydelse og fortsætter med at have sædvanlig bopæl i Storbritannien (undergivet lovgivningen i Storbritannien på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra e), i forordning 883/04)*
- g. *bliver arbejdsløs, modtager arbejdsløshedsydelse fra Storbritannien og overfører denne ydelse til Danmark, samtidig med at den pågældende søger arbejde her på grundlag af artikel 64 i forordning 883/04; efter uden held at have søgt arbejde i Danmark vender den pågældende tilbage til Storbritannien og fortsætter med at modtage arbejdsløshedsydelse og søge arbejde der (undergivet lovgivningen i Storbritannien på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra a), og artikel 11, stk. 2, i forordning 883/04)*
- h. *afslutter en ansættelseskontrakt og har sædvanlig bopæl i Storbritannien, mens den pågældende venter på at nå pensionsalderen (undergivet lovgivningen i Storbritannien på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra e), i forordning 883/04).*

Personer i sådanne situationer vil imidlertid ikke længere være omfattet af udtrædelsesaftalens artikel 30, stk. 1, hvis de ikke længere arbejder i Storbritannien og ændrer deres sædvanlige bopæl til Danmark (eller en anden EU-medlemsstat). Eksempelvis en dansk statsborger, der fra Storbritannien med arbejdsløshedsydelse derfra søger job i Danmark, finder et job her og flytter sin sædvanlige bopæl til Danmark. I så tilfælde vil de ikke længere befinde sig i en situation, der involverer Storbritannien. Dog kan vedkommende flytte tilbage til Storbritannien for et udnytte en fortsat opholdsret der, og vedkommende vil i den situation være omfattet af fuld koordination, jf. udtrædelsesaftalens artikel 30, stk. 3.

En person kan bevæge sig mellem de forskellige situationer, der er nævnt i artikel 30, stk. 1, litra a) -e), uden at falde uden for anvendelsesområdet i medfør af artikel 30, stk. 2.

Eksempel 32:

En dansk statsborger, der er tjenestemand, har sædvanlig bopæl i Danmark og arbejder i Storbritannien for den danske stat ved overgangsperiodens udløb, er omfattet af artikel 30, stk. 1, litra e) (undergivet dansk lovgivning på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra b), i forordning 883/04, hvis:

- a. *den pågældende efter afslutningen af udstationeringen i 2023 holder op med at arbejde for den danske stat og arbejder som handelsrådgiver i Storbritannien, hvortil den pågældende flytter sin sædvanlige bopæl. Vedkommende er fortsat omfattet af udtrædelsesaftalen på grundlag af aftalens artikel 30, stk. 1, litra a) (undergivet lovgivningen i Storbritannien på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra a), i forordning 883/04)*
- b. *den pågældende ikke er tilfreds med sit nye job, opsiger det igen og tager arbejde i et konsulentfirma i Tyskland, samtidig med at vedkommende fortsat har fast bopæl i Storbritannien. I så tilfælde fortsætter den pågældende med at være i en situation, der involverer både Storbritannien og en EU-medlemsstat samtidigt, jf. aftalens artikel 30, stk. 1, litra c) (undergivet tysk lovgivning på grundlag af artikel 11, stk. 3, litra b), i forordning 883/04).*

Eksempel 33:

En statsborger i Storbritannien, der har sædvanlig bopæl i Storbritannien, arbejder samtidigt i Storbritannien og Danmark for en arbejdsgiver, der er etableret i Danmark ved overgangsperiodens udløb:

- a. I begyndelsen udøver den pågældende ikke en væsentlig del af sin virksomhed i Storbritannien, men størstedelen af sin virksomhed i Danmark og er omfattet af aftalens artikel 30, stk. 1, litra b) (undergivet dansk lovgivning på grundlag af artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning 883/04).*
- b. I løbet af nogle år begynder den pågældende at udøve en væsentlig del af sin virksomhed i Storbritannien, samtidig med at vedkommende fortsat arbejder i Danmark, og er omfattet af aftalens artikel 30, stk. 1, litra e) (undergivet lovgivningen i Storbritannien på grundlag af artikel 13, stk. 1, litra a), i forordning 883/04).*

En ændring af gældende lovgivning baseret på lovvalgsreglerne i afsnit II i forordning 883/04 medfører derfor ikke i sig selv en udelukkelse fra anvendelsesområdet for udtrædelsesaftalens artikel 30, stk. 1, så længe den pågældende person fortsat befinder i en af de situationer, der er omfattet heraf.

Kapitel 5: Tidligere optjente perioder

Ved artikel 32, stk. 1, litra a), beskyttes eksisterende og fremtidige rettigheder baseret på tidligere forsikrings- eller beskæftigelsesperioder, perioder med selvstændig virksomhed og bopælsperioder. Denne bestemmelse sikrer, at unionsborgere med tidligere perioder i Storbritannien og vice versa vil kunne gøre krav på ydelser og om nødvendigt påberåbe sig sammenlægning af perioder. Bestemmelsen vedrører enhver form for socialsikringsydelse baseret på forsikrings- eller beskæftigelsesperioder, perioder med selvstændig virksomhed eller bopælsperioder såsom ydelser ved alderdom, ydelser ved invaliditet, ydelser i anledning af arbejdsulykker, ydelser ved sygdom eller arbejdsløshedsydelser.

Samtidig opretholdes alle rettigheder og forpligtelser, der direkte eller (indirekte) følger af disse perioder. Ved ”rettigheder og forpligtelser, der følger af sådanne perioder” forstås de rettigheder til ydelser, der er fastsat i Storbritanniens eller en EU-medlemsstats lovgivning i overensstemmelse med bestemmelserne i forordning 883/04, der følger af disse perioder, [eller tilkendelse af en ydelse på grundlag af disse perioder og alle deraf følgende rettigheder til ydelser] samt de tilsvarende forpligtelser.

Tidligere perioder omfatter også perioder optjent efter overgangsperiodens udløb. Det er dog for Danmarks vedkommende kun perioder optjent i Danmark. Hvis en britisk statsborger har optjent rettigheder i EU-lande før overgangsperiodens udløb d. 31. december 2020, så er de dog beskyttet direkte på grundlag af EU-retten.

Eksempel 34:

En britisk grænsegænger, der er britisk statsborger, har arbejdet i Danmark siden 1. januar 2018 og holder op med arbejde i Danmark 31. december 2022. I 2025 får vedkommende arbejdstilladelse i Danmark. Det nye arbejde er ikke beskyttet af udtrædelsesaftalen, og vedkommende er ikke stillet som EU-borger med hensyn til ligestilling. Det vil fx sige, at borgeren skal opfylde kravet om 3 års bopæl for at åbne ret til børnetilskud og 10 års bopæl for at åbne ret til pensionsoptjening. Men de 5 års optjening kan medregnes til brug for optjeningskrav, dvs. kravet om 3 hhv. 10 års bopæl i Danmark for at åbne ret til børnetilskud og pension, samt kravet om bopæl i Danmark i 6 år inden for de seneste 10 år for ret til fulde familieydelser. De 5 års pensionsoptjening kan udbetales efter EU-reglerne, men vedkommende skal arbejde yderligere 5 år i Danmark, før der optjenes yderligere pension.

Eksempel 35:

En britisk statsborger har ved overgangsperiodens udløb arbejdet 8 år i Spanien, og fortsætter 5 år hermed, mens vedkommende er beskyttet af udtrædelsesaftalen. Vedkommende tager til Storbritannien i 3 år og får herefter arbejdstilladelse i Danmark. Situationen er ikke omfattet af udtrædelsesaftalen, men de 8 år optjent i Spanien indtil 31. december 2021 er beskyttet af EU-retten og skal derfor tælles med ved vurderingen af åbning af ret til pension, dvs. kravet om 10 års bopæl. Vedkommende skal altså kun arbejde 2 år for at åbne ret til pension i stedet for 10 år.

Eksempel 36:

En britisk statsborger arbejder i Tyskland i perioden 2012-2014 og i Danmark i perioden 2015-2018 (6 hele år). Vedkommende bor og arbejder herefter i Storbritannien i perioden 2019-2021. I 2022 flytter vedkommende til Danmark med sin ægtefælle og børn. Perioderne i Tyskland og Danmark kan regnes med til vurdering af fx krav for ret til børne- og ungedyelse, dvs. at vedkommende nøjagtigt opfylder kravet om 6 års bopæl ud af 10 for ret til fuld ydelse. Derimod kan perioderne fra Storbritannien ikke regnes med.

Kapitel 6 – særlige situationer vedr. familieydelse

Artikel 32, stk. 1, litra d) udfylder et hul i udtrædelsesaftalens artikel 30 i de tilfælde, hvor en person, der får ret til ydelser, ikke befinder sig i en grænseoverskridende situation mellem en EU-medlemsstat og Storbritannien, men hvor personens familiemedlemmer gør det. Den finder f.eks. anvendelse på følgende:

Eksempel 37:

En statsborger i Storbritannien, der arbejder og har sin sædvanlige bopæl i Storbritannien ved overgangsperiodens udløb, samtidig med at dennes ægtefælle, som ikke er erhvervsaktiv, har sædvanlig bopæl i Danmark sammen med parrets børn.

a) Denne statsborger har ret til familieydelse for børn, der har sædvanlig bopæl i udlandet, så længe betingelserne i forordningen og Storbritanniens lovgivning med hensyn til retten til ydelser er opfyldt.

b) Storbritannien vil fortsætte med at eksportere familieydelserne, som om børnene havde sædvanlig bopæl på dets område, så længe betingelserne i forordningen og dets nationale lovgivning med hensyn til retten til ydelser er opfyldt.

c) Det er ikke nødvendigt, at der rent faktisk blev udbetalt familieydelser inden overgangsperiodens udløb, så længe retten til de nævnte ydelser bestod inden denne dato.

Hvis parret får sit første barn eller endnu et barn i 2025, vil Storbritannien i henhold til udtrædelsesaftalen ikke have pligt til at eksportere familieydelser for det pågældende barn. Også børn, der først bliver familiemedlemmer efter denne dato (fordi den person, der får ret til ydelser, gifter sig igen efter den dato, vil en partner med børn, der "tilføjes" til den omfattede persons familie) ikke være omfattet af bestemmelserne i forordning 883/04.

For at en situation er omfattet af udtrædelsesaftalens artikel 30 kræves følgende:

Eksempel 38:

En dansk statsborger, der arbejder i Storbritannien ved overgangsperiodens udløb, og hvis børn har sædvanlig bopæl i Danmark, er berettiget til familieydelser fra Storbritannien:

a) reglerne om koordinering af de sociale sikringsordninger finder fuld anvendelse på grundlag af aftalens artikel 30, stk. 1, litra a), og

b) hvis det første barn eller endnu et barn bliver født i 2025, vil den pågældende have ret til familieydelser efter reglerne om koordinering af de sociale sikringsordninger, herunder eksport af familieydelser til disse fremtidige børn.

I de situationer, der er omhandlet i udtrædelsesaftalens artikel 32, stk. 1, litra d), nr. i) og ii), skal tilkendte familieydelser forstås som en henvisning til:

- retten til fuld ydelse, der betales af den primært kompetente stat,
- retten til et forskelsbetinget supplement, der udbetales af den sekundært kompetente stat og
- en suspenderet ret til ydelser, når ydelsen i den sekundært kompetente stat er lavere end ydelsen i den primært kompetente stat.

Denne bestemmelse vil fortsat finde anvendelse, selv om der sker ændringer mellem primær og sekundær kompetence.

Eksempel 39:

En statsborger i Storbritannien, der arbejder og har sin sædvanlige bopæl i Storbritannien ved overgangsperiodens udløb, samtidig med at dennes danske ægtefælle, som ikke er erhvervsaktiv, har sædvanlig bopæl i Danmark sammen med parrets børn (da denne situation ikke er omfattet af aftalens artikel 30, stk. 1, finder aftalens artikel 32, stk. 1, litra d), anvendelse):

a) På grundlag af artikel 68, stk. 1, litra a), i forordning 883/04 har Storbritannien den primære kompetence og vil fortsætte med at betale ydelser til børnene, som har sædvanlig bopæl i udlandet, så længe betingelserne i forordningen og i Storbritanniens lovgivning er opfyldt.

b) Hvis den danske ægtefælle i 2024 begynder at arbejde i Danmark, vil Danmark på grundlag af artikel 68, stk. 1, litra b), i forordning 883/2004, da børnene har sædvanlig bopæl i Danmark, blive den primært kompetente stat og Storbritannien den sekundært kompetente og vil om nødvendigt begynde kun at betale et forskelsbetinget supplement.

c) Hvis ægtefællen ophører med at være erhvervsaktiv, vil kompetencen mellem Danmark og Storbritannien blive ændret i overensstemmelse hermed.

d) Hvis ægtefællen og børnene slutter sig til statsborgeren i Storbritannien på grundlag af de bestemmelser, der er i kraft på det tidspunkt, falder de uden for anvendelsesområdet for aftalens artikel 32, stk. 1, litra d). Enhver fremtidig ændring (familien eller kun ægtefællen og børnene vender tilbage til Danmark) vil blive anset som en fremtidig flytning, og de vil på grundlag af udtrædelsesaftalen ikke opretholde nogen rettigheder.

Eksempel 40:

En statsborger i Storbritannien, der arbejder og har sin sædvanlige bopæl i Storbritannien ved overgangsperiodens udløb, samtidig med at dennes danske ægtefælle arbejder i Danmark og har sædvanlig bopæl her sammen med parrets børn:

a) På grundlag af artikel 68, stk. 1, litra b), i forordning 883/04 har Danmark den primære kompetence og vil fortsætte med at betale ydelser til børnene, som har sædvanlig bopæl her, så længe betingelserne i forordningen og i dansk lovgivning er opfyldt.

b) I 2024 ophører den danske ægtefælle med at være erhvervsaktiv i Danmark. På grundlag af artikel 68, stk. 1, litra a), i forordning 883/04 bliver Storbritannien primært kompetent og vil begynde at betale hele ydelserne.

Udtrædelsesaftalens artikel 32, stk. 1, litra d), finder også anvendelse på supplerende eller særlige ydelser til forældrelose børn, som koordineres i henhold til artikel 69 i forordning 883/04. Det er ikke relevant, om retten til supplerende eller særlige familieydelser til forældrelose børn allerede eksisterede ved overgangsperiodens udløb, forudsat at der i sidstnævnte situation var en ret til "standardfamilieydelser" ved overgangsperiodens udløb.

Beskæftigelsesministeriet, den 18. december 2020

TINE SKOVGAARD LUND

/ Stig Hansen Nørgaard

- ¹ Den Europæiske Unions Tidende, 31.1.2020, L 29, side 1 (afgørelsen) og side 7 (aftalen). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=OJ:L:2020:029:FULL&from=CS>
- ² Vejledning vedrørende aftalen om Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab, Anden del – borgerrettigheder, (2020/ C 173/01), Den Europæiske Unions Tidende, 20.5.2020, C 173, side 1.